

Aansprakelijkheidsrecht en verbintenissen uit de wet

Auteur: Jos Visser <josv@osp.nl>
Versie: 1.0b
Datum: 21 April 2013

LE 1: Inleiding

Samenloop	Wanprestatie (overeenkomstenrecht) levert op zich geen onrechtmatige daad op.
Boogaard-Vesta	Een handeling jegens een contractspartij kan zowel een toerekenbare tekortkoming als een onrechtmatige daad zijn indien die gedraging <u>onafhankelijk van de schending van de uit de contractuele relatie voortvloeiende verbintenis</u> een onrechtmatige daad oplevert.
Verschil tussen toerekenbare tekortkoming en onrechtmatige daad	● Vereisten voor aansprakelijkheid ○ Niet-nakoming: Toerekening, geen beroep op overmacht (6:75)○ Onrechtmatige daad: Geen rechtvaardigingsgrond voor de handeling.● Afwijkende regeling mogelijk in overeenkomst (exoneratie)● Personen en criteria bij aansprakelijkheid voor zaken, dieren en producten komen niet overeen.● Stelplicht en bewijslast verschillen
Vordering	1. Schadevergoeding2. Verklaring voor recht dat de daad onrechtmatig is a. Belang nodig (3:303). Een zuiver emotioneel belang is niet genoeg (Jeffrey)3. Verbod tot het plegen van een dreigende onrechtmatige daad.4. Bevel tot het verrichten van een bepaalde handeling.

LE 2: Aansprakelijkheid voor eigen gedrag , ...

Onrechtmatige daad	1. Doen of nalaten a. In strijd met een wettelijke plichtb. Inbreuk op een subjectief rechtc. In strijd met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt2. Relativiteit: De geschonden norm moet strekken tot bescherming tegen de geleden schade. a. Er moet <u>jegens</u> de benadeelde onrechtmatig zijn gehandeld.3. De onrechtmatige daad moet de dader kunnen worden toegerekend. a. Schuld (verwijtbaarheid)b. Toerekening volgens de wet (risicoaansprakelijkheden)c. Toerekening op basis van verkeersopvattingen4. Er moet schade zijn5. Er is een causaal verband tussen daad en schade. a. <i>Conditio sine qua non</i> i. Omkeringsregel!
Strijd met een wettelijke plicht	● Wet in formele zin

	• Wet in materiële zin • Schending van een verplichting die uit een vergunning voortvloeit.
Inbreuk op een recht	Persoonlijkheidsrecht of vermogenrecht: • Verrichten van een handeling waartoe alleen de rechthebbende bevoegd is. • Het belemmeren in of verhinderen van de uitoefening van een recht door de rechthebbende (b.v. hinder) • Beschadiging van een zaak waarvan een ander rechthebbende is.
Leer Smits	Inbreuk op een subjectief recht is niet voldoende; voor het aannemen van onrechtmatigheid is tevens vereist dat is gehandeld in strijd met hetgeen volgens het ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt (Breda-Nijs en Maas-Willems).
Breda-Nijs	(Leer Smits): levering van energie en gas aan een gekraakt pand in weerwil van de wens van de rechthebbende (Nijs). De HR overwoog dat de vraag of het gebruik een inbreuk oplevert niet los kan worden gezien van de vraag of de gemeente door voortzetting van die levering jegens Nijs onzorgvuldig handelde.
Maas-Willems	Vrachttarieven: Maas duikt onder de in de tariefbeschikking vastgestelde prijs en Willems verliest daardoor een klant. De HR overwoog dat dit niet zonder meer een onrechtmatige daad tegenover Maas' concurrenten doet ontstaan. De door Maas gevolgde wijze van berekening was gangbaar en Maas heeft door overtreding van de beschikking niet onbehoorlijk jegens Willems gedragen.
Strijd met hetgeen volgens ongeschreven recht in het maatschappelijk verkeer betaamt	Ook wel: Schending van de maatschappelijke zorgvuldigheidsnorm. Open normen die aan de hand van de concrete omstandigheden van het geval moeten worden beoordeeld.
Gevaarstelling	Is de belangrijkste groep binnen de schending van de maatschappelijke zorgvuldigheidsnormen: Niet nodeloos een groter gevaar in het leven roepen dan waarop een normaal mens beducht moet zijn. Het leven is vol risico's. Niet elk gevaarzettend gedrag kan per definitie als onrechtmatig worden aangemerkt. Bussluis: Er moet rekening mee worden gehouden dat niet iedereen steeds de nodige voorzichtigheid in acht zal nemen. Jetblast: Het plaatsen van een waarschuwbord is enkel toereikend indien valt te verwachten dat de waarschuwing zal leiden tot gedrag waardoor het gevaar wordt vermeden.
Kelderluikfactoren	1. Aard van de gedraging 2. Ernst van de gevolgen 3. Kans op schade 4. Bezwaarlijkheid van voorzorgsmaatregelen
Werink-Hudepohl en Jansen-Jansen	Niet reeds de enkele mogelijkheid van een ongeval doet dat gedrag onrechtmatig zijn. Gevaarscheppend gedrag is slechts onrechtmatig indien de mate van waarschijnlijkheid van een ongeval zo groot is dat de dader zich naar maatstaven van zorgvuldigheid van dat gedrag had moeten

	onthouden. Vaak is er eenvoudig sprake van een ongelukkige samenloop van omstandigheden zonder rechtsgevolg.
Natrap	Het enkele overtreden van spelregels, waaronder regels ter bescherming van de veiligheid van spelers, is niet onrechtmatig, maar vormt wel een factor die meeweegt bij de beoordeling van de onrechtmatigheid. Tevens: Risicoaanvaarding is <u>geen</u> rechtvaardigingsgrond!
Hinder / Aalscholvers	Of hinder onrechtmatig is hangt af van de aard, de ernst en de duur van de hinder en de daardoor toegebrachte schade in verband met de verdere omstandigheden van het geval. Onder meer moet rekening worden gehouden met het gewicht van de belangen die door de hinder veroorzakende activiteit worden gediend, en de mogelijkheid, mede gelet op de daarmee verbonden kosten, en de bereidheid om maatregelen ter voorkoming van de schade te nemen.
Kraaiende hanen (55)	
Bescherming tegen vermogensschade	Ongeoorloofde mededinging (Lindenbaum-Cohen) en het uitlokken van wanprestatie (Pos-Van den Bosch).
Pos-Van den Bosch	Uitlokken van wanprestatie: Pos profiteerde van de wanprestatie van Brouwer, die een hoeve aan Pos schonk in weerwil van een koopoptie van pachter Van den Bosch.
Curaçao-Boye	De koper van een onroerende zaak die, wetende dat zijn voorganger verplicht is een kettingbeding ten behoeve van een derde door te geven, die zaak koopt zonder dat kettingbeding in de overeenkomst op te nemen, handelt onder omstandigheden onrechtmatig tegenover die derde.
Beroepsaansprakelijkheid	Berust meestal op een tekortkoming in nakoming van de verbintenis zoals opdracht of een geneeskundige behandelingsovereenkomst, maar is ook op grond van onrechtmatige daad mogelijk.
Speeckaert-Gradener	De norm is dat de beroepsbeoefenaar jegens zijn client de zorgvuldigheid in acht moet nemen die van een redelijk bekwaam en redelijk handelend vakgenoot mag worden verwacht.
Gerritse en De Boorder-V	Aansprakelijkheid van een notaris voor de belangen van derden welke mogelijkerwijs betrokken zijn bij door cliënten verlangde ambtsverrichtingen.
Trombose	Een ziekenhuis en de daaraan verbonden artsen moeten zich houden aan door henzelf opgestelde en in een protocol neergelegde voorschriften met betrekking tot verwantwoord medisch handelen. Afwijking van die voorschriften is slechts in het belang van een goede patiëntenzorg aanvaardbaar. Het is dan aan de arts om aan te tonen dat afwijking van de regels van het protocol in dat geval terecht was.

Relativiteit	Artikel 163 Geen verplichting tot schadevergoeding bestaat, wanneer de geschonden norm niet strekt tot bescherming tegen de schade zoals de benadeelde die heeft geleden. Ook in 6:162: “Jegens een ander” Dient ter voorkoming van verre gaande aansprakelijkheid.
Relativiteit; wanneer	6:163 speelt voornamelijk een rol bij aansprakelijkheid gebaseerd op de schending van een wettelijke plicht. Bij schending van een subjectief recht is het namelijk alleen de subjectief gerechtigde daaraan bescherming ontnemen. Bij een doen of nalaten in strijd met een maatschappelijke zorgvuldigheidsnorm wordt een norm gehanteerd die betrekking heeft op de specifieke verhouding in het maatschappelijk verkeer. Vraag is of de laedens de belangen van de gelaedeerde kende of had behoren te kennen.
Verstekeling	Een verstekeling kruipt aan in de laadbak van een vrachtwagen. De chauffeur veroorzaakt even later een ongeval en de verstekeling leidt schade. De door de chauffeur overtreden verkeersregel strekt niet ter bescherming tegen schade van de verstekeling, met wiens aanwezigheid de chauffeur geen rekening hoefde te houden: De chauffeur handelde niet onrechtmatig jegens de verstekeling, wiens belang hij niet kende en ook niet behoorde te kennen.
Rechtvaardigingsgronden	Een rechtvaardigingsgrond ontnemt de onrechtmatigheid aan de handeling (of het nalaten). Wettelijke rechtvaardigingsgronden: ● Overmacht (40 Sr) ● Noodweer (41 Sr) ● Wettelijk voorschrift of wettelijke bevoegdheid (42 Sr) ● Ambtelijk bevel (43 Sr) ○ Is geen absolute rechtvaardigingsgrond. Het opvolgen van een ambtelijk bevel kan onrechtmatig zijn, afhankelijk van de omstandigheden van het geval. Er zijn ook ongeschreven rechtvaardigingsgronden, zoals toestemming (7:450) en “strijd met een hoger belang”.
Overmacht	Een drang waaraan men geen weerstand behoeft te bieden. Subjectieve onmogelijkheid is voldoende!
Risicoaanvaarding	Risicoaanvaarding wordt door de HR (natraparrest) <u>niet</u> erkend als rechtvaardigingsgrond! Hetgeen men hiermee beoogt te bereiken gaat volledig op in enerzijds de vraag of de gedraging in de gegeven omstandigheden jegens de benadeelde als onrechtmatig kan worden aangemerkt en anderzijds die of aan de benadeelde omstandigheden kunnen worden toegerekend die aanleiding kunnen zijn tot een vervallen van de vergoedingsplicht (6:101).

Smaad, laster, belediging	Strijd met een wettelijke plicht: 261 Sr, 262 Sr, 266 Sr. Voor laster is nodig dat de dader weet dat de feiten in strijd zijn met de waarheid. Voor belediging is civielrechtelijk “oogmerk” voldoende: Indien de dader weet dat de opmerking voor de gelaedeerde beledigend is.
Gemeenteraadslid	Afweging van belangen (b.v. het algemeen belang) en alle omstandigheden van het geval: ● De aard van de gepubliceerde verdenking ● De ernst gezien vanuit het algemeen belang van de misstand ● De mate waarin de verdenking steun vond in het beschikbare feitenmateriaal (ex tunc!) ● De inkleding van de verdenking ● De mate van waarschijnlijkheid dat ook zonder de verweten publicatie het nagestreefde doel (algemeen belang) langs andere voor de benadeelde partij minder schadelijke wegen met een redelijke kans op succes bereikt had kunnen worden.
Vorderingen	● Immateriële schade (6:106 lid 1 sub b). ○ Ernstige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer (Naturistengids) ● Rectificatie (6:167 lid 1)
Staking	Staking is op grond het ESH in beginsel rechtmatig, ook als de werkgever daardoor schade lijdt. voor het oordeel dat een staking onrechtmatig is, is dan slechts plaats indien zwaarwegende procedureregels zijn veronachtzaamd. HR: De schade ten gevolge van een staking van korte duur en die voor het bedrijf geen duurzame gevolgen van betekenis heeft moet als een normaal bedrijfsrisico worden beschouwd.

LE 3: Toerekenbaarheid, causaal verband en schade

Toerekening: schuld	Het begrip “schuld” moet in geobjectiveerd subjectieve zin worden opgezet: Kan aan <u>deze</u> dader zijn daad worden <u>verweten</u>. Schuld mag worden aangenomen als een met de dader vergelijkbare persoon bij de nodige oplettendheid en voorzichtigheid het schadegebeuren redelijkerwijs had kunnen voorzien en voorkomen.
Schulduitsluitingsgrond	Schuld ontbreekt indien de dader zich op een schulduitsluitingsgrond kan beroepen: ● Onbevoegd gegeven ambtelijk bevel, redelijkerwijs veronderstellende dat het ging om een bevoegd gegeven ambtelijk bevel. ● Noodweerexces (41 Sr)
Geestelijke tekortkoming	Een geestelijke tekortkoming vormt <u>geen</u> schulduitsluitingsgrond! Toerekening vindt hier plaats op grond van de wet:

	Artikel 165 1. De omstandigheid dat een als <u>een doen te beschouwen gedraging</u> van een persoon van veertien jaren of ouder verricht is onder invloed van een geestelijke of lichamelijke tekortkoming, is geen beletsel haar als een onrechtmatige daad aan de dader toe te rekenen. Merk op: “Nalaten” valt hier niet onder!
Jeugdige kinderen	Artikel 164 Een gedraging van een kind dat de leeftijd van veertien jaren nog niet heeft bereikt, kan aan hem niet als een onrechtmatige daad worden toegerekend.
Toerekening krachtens verkeersopvattingen / Van Gogh-Nederweert	Indien een overheidslichaam een onrechtmatige daad pleegt door een beschikking te nemen en te handhaven die naderhand wordt vernietigd wegens strijd met de wet, is daarmee de toerekenbaarheid in beginsel gegeven.
Groepsaansprakelijkheid	Artikel 166 <u>1.</u> Indien één van tot een groep behorende personen onrechtmatig schade toebrengt en de kans op het aldus toebrengen van schade deze personen had behoren te weerhouden van hun gedragingen in groepsverband, zijn zij hoofdelijk aansprakelijk indien deze gedragingen hun kunnen worden toegerekend. <u>2.</u> Zij moeten onderling voor gelijke delen in de schadevergoeding bijdragen, tenzij in de omstandigheden van het geval de billijkheid een andere verdeling vordert.
Voorwaarden voor hoofdelijke aansprakelijkheid voor groepshandelen	● Althans één van de groepsleden heeft door zijn onrechtmatig handelen schade toegebracht. ● Het aangesproken groepslid heeft zelf een toerekenbare onrechtmatige daad gepleegd. De kans op het onrechtmatig toebrengen van schade had hem van de gedraging in groepsverband behoren te weerhouden. Gevaar voor schade is voor aansprakelijkheid niet voldoende! De aangesprokene wist of behoorde te begrijpen dat door het groepsoptreden kans bestond dat in concreto schade door een groepslid zou worden aangericht.
Causaal verband bij groepshandelen	Het causaal verband is gelegen in de betrokkenheid bij de gedragingen in groepsverband.
Demonstraties	Bij demonstraties bestaat geen aansprakelijkheid voor incidenten waarvan niet verwacht behoefde te worden dat deze zich bij de demonstratie zouden voordoen. Onstaat een gevaarzettende situatie gedurende de demonstratie dan dient men zich voor zover mogelijk aan de groep te onttrekken.
Betalende derde	De betalende derde (de verzekeringsmaatschappij) kan bij het instellen van een regresvordering geen gebruik maken van 6:166!

Jeugdid groepslid (<14 jaar)	Een jeugdig groepslid kan niet aansprakelijk worden gesteld voor groepshandelen (toerekenbaarheid ontbreekt). Alleen indien de gelaedeerde kan bewijzen dat de jeugdige zelf de schade heeft veroorzaakt kunnen de ouders aansprakelijk worden gesteld (6:169). Het enkele zich niet onttrekken aan de groep is niet een als een doen te beschouwen gedraging en vestigt dus geen aansprakelijkheid voor de ouders!
Oneerlijke handelspraktijken	Afdeling 3a, 6:193a en verder. Een handelaar handelt onrechtmatig jegens een consument indien hij een handelspraktijk verricht die oneerlijk is.
Samenloop	De consument kan zich ook op misleidende handelspraktijk van een handelaar beroepen indien tussen partijen een overeenkomst bestaat. Andere vorderingen (b.v. dwaling, bedrop, misbruik van omstandigheden, toerekenbare tekortkoming) blijven onverlet.
Misleidende reclame	Artt. 6:194 t/m 6:192. De regeling heeft alleen betrekking op mededelingen die uit een commercieel oogpunt worden gemaakt: ● Er moet sprake zijn van een mededeling ● De mededeling moet openbaar zijn gemaakt. ○ Voor het openbaar laten maken is niet vereist dat men opdracht geeft tot het doen van de misleidende mededeling (SKK-Pammler). ● De openbare mededeling moet betrekking hebben op goederen of diensten in de uitoefening van een beroep of bedrijf. ● De mededeling moet in een of meer opzichten misleidend zijn. ○ Een inhoudelijk onware mededeling zal in beginsel misleidend zijn. ○ Het publiek is zich er echter wel van bewust dat een zekere overdrijving aan reclame eigen is.
Vergelijkende versus aanprijzende reclame	6:194a. Vergelijkende reclame is geoorloofd indien zij niet misleidend is en aan der overige voorwaarden in 6:194a is voldaan. Vergelijkende afbrekende reclame is onrechtmatig.
Substral-Pokon	Voor beantwoording van de vraag wanneer reclame als afbrekende reclame moet worden aangemerkt is beslissend of het publiek de reclameboodschap zal betrekken op het product van de concurrent.
Bewijslastverdeling	6:195 keert de bewijslast om. Het tweede lid introduceert een vermoeden van schuld (en keert dus de bewijslast van toerekenbaarheid om).
Vorderingen	Op grond van misleidende reclame kan worden gevorderd: 1. Schadevergoeding 2. Verbod tot openbaar maken of laten maken van de mededeling 3. Gebod tot openbaar maken of laten maken van een rectificatie. Voor 2) en 3) is toerekenbaarheid niet vereist! Ontbreekt die toerekenbaarheid dan kan de rechter bepalen dat de kosten van het geding

	en/of van de rectificatie geheel of gedeeltelijk door de eisende partij moeten worden gedragen.
Meppelse ree	Ook indien de dader persoonlijk geen verwijt kan worden gemaakt (schuld in subjectieve zin) dient geobjectiveerd te worden naar wat een normaal mens verweten kan worden. Bezien moet worden of de dader <u>rechtens geen enkel verwijt</u> gemaakt kan worden.
Omgevallen boom	
Overwaaiend onkruid (33)	

LE 4: Kwalitatieve aansprakelijkheid: Aansprakelijkheid voor personen

Voorwaarden voor kwalitatieve aansprakelijkheid	1. De gedraging van de feitelijke dader moet onrechtmatig zijn (in de zin van 6:162 lid 2) 2. De gedraging moet de feitelijke dader zijn toe te rekenen (in de zin van 6:162 lid 3) De kwalitatieve aansprakelijkheid staat naast de persoonlijke aansprakelijkheid..
Aansprakelijkheid voor jeugdige kinderen	Artikel 169 <u>1.</u> Voor schade aan een derde toegebracht <u>door een als een doen te beschouwen gedraging</u> van een kind dat nog niet de leeftijd van veertien jaren heeft bereikt en aan wie deze gedraging als een onrechtmatige daad zou kunnen worden toegerekend als zijn leeftijd daaraan niet in de weg zou staan, is degene die het ouderlijk gezag of de voogdij over het kind uitoefent, aansprakelijk. <u>2.</u> Voor schade, aan een derde toegebracht door een fout van een kind dat de leeftijd van veertien jaren al wel maar die van zestien jaren nog niet heeft bereikt, is degene die het ouderlijk gezag of de voogdij over het kind uitoefent, aansprakelijk, <u>tenzij</u> hem niet kan worden verweten dat hij de gedraging van het kind niet heeft belet.
Kinderen > 14 jaar	Aansprakelijk zijn zowel het kind als de ouders (vermoeden van schuld). Deze laatste kunnen zich echter disculperen (6:169 lid 2).
Persoonlijke aansprakelijkheid ouders	De ouders kunnen ook persoonlijk aansprakelijk worden gesteld indien hen kan worden verweten niet genoeg toezicht te hebben gehouden.
Boon-Prenger	Gedragingen van een ouder kunnen niet als eigen schuld aan een minderjarig kind worden toegerekend.
Lars Rurode	Eigen gedragingen van een kind <14 jaar kunnen, behoudens opzet of aan opzet grenzende roekeloosheid, niet aan het kind worden toegerekend.
Aansprakelijkheid voor ondergeschikten	6:170. Vereist is een fout van de ondergeschikte. Tussen die fout en zijn werkzaamheden moet een functioneel verband bestaan.

Kanseis	De werkzaamheid moet de kans op de fout objectief hebben vergroot.
Zeggenschapseis	De werkgever moet over de gedraging van de werknemer zeggenschap hebben gehad. De werkgever is bijvoorbeeld niet aansprakelijk indien de werknemer een ander persoon ietsel toebrengt na een uit de hand gelopen woordenwisseling.
Diensttijd	De werkgever is aansprakelijk voor schade toegebracht buiten diensttijd indien de ondergeschikte gebruik maakt van of dankzij zaken die hem door de werkgever ter beschikking zijn gesteld.
Bedrijfsuitje	• Aard, tijd en plaats van de gedraging • Door de dienstbetrekking aanwezige gelegenheid of middelen • En aan de bedrijfsleiding te maken verwijt • Het als een zekere eenheid naar buiten optreden
Disculperen van de werkgever	In zijn algemeenheid niet mogelijk, ook niet als de ongeschikte zonder diens toestemming of in strijd met diens instructies heeft gehandeld.
Ondergeschikte in dienst van een natuurlijk persoon	Is de ondergeschikte in dienst van een natuurlijk persoon dan is deze laatste alleen aansprakelijk indien de ondergeschikte bij het begaan de fout handelde ter vervulling van de hem opgedragen taak (denk: schoonmaakster, kinderoppas).
Beroep	Een beroep is niet een bedrijf!
Aansprakelijkheid voor niet-ondergeschikten	Artikel 171 Indien een niet ondergeschikte die in opdracht van een ander werkzaamheden ter uitoefening van diens bedrijf verricht, jegens een derde aansprakelijk is voor een <u>bij die werkzaamheden</u> begane fout, is ook die ander jegens de derde aansprakelijk. De ratio hiervan is dat de benadeelde het bedrijfsgebeuren waarbij verschillende opdrachtgevers en hulppersonen zijn betrokken als een eenheid moet kunnen beschouwen. 6:171 moet restrictief worden opgevat. Er is geen aansprakelijkheid indien de benadeelde de dader en het bedrijf van diens opdrachtgever niet als een zekere eenheid kon beschouwen.
Overheid en 6:171	De overheid kan niet ex 6:171 aansprakelijk worden gesteld. Op overheidsbedrijven is het artikel wel van toepassing.
Aansprakelijkheid en vertegenwoordiger	Artikel 172 Indien een gedraging van een vertegenwoordiger ter uitoefening van de hem als zodanig toekomende bevoegdheden een fout jegens een derde inhoudt, is ook de vertegenwoordigde jegens de derde aansprakelijk.

	Dit artikel is van toepassing op: ● Vertegenwoordiging krachtens volmacht (3:60) ● Wettelijke vertegenwoordiging ○ Voogd ○ Curator ○ Faillissementscurator Disculpatie is niet mogelijk. De vertegenwoordigde is echter alleen aansprakelijk indien de handeling is verricht binnen de grenzen van de bevoegdheid van de vertegenwoordiger.
Onderlinge draagplicht	Vertegenwoordiger en vertegenwoordigde zijn hoofdelijk aansprakelijk (6:102). In beginsel dient de vertegenwoordiger zelf de last te dragen. De billijkheid kan een andere verdeling vorderen, bijvoorbeeld als de vertegenwoordiger zijn taak overeenkomstig de door de vertegenwoordigde gegeven instructies heeft uitgevoerd.
Verhaal betalende derde (regres)	De ex 7:692 gesubrogeerde schadeverzekeraar en de uitkeringsinstanties kunnen bij het uitoefenen van regres/verhaal geen gebruik maken van de artikelen 6:169 en 6:172.
Arbeidsongevallen en beroepsziekten	7:658 brengt een zeer uitgebreide aansprakelijkheid van de werkgever mee voor arbeidsongevallen en beroepsziekten. Het tweede lid van 7:658 brengt een omkering van de bewijslast met zich mee. Dit artikel is geen risicoaansprakelijkheid, maar in de praktijk blijkt de mogelijkheid tot disculpatie door de werkgever zeer gering.
Pollemans-Hoondert	Voor het aannemen van opzet/bewuste roekeloosheid is vereist dat het roekeloze karakter van het gedrag onmiddellijk voorafgaande aan het ongeval in het bewustzijn van de werknemer leefde.
Goed werkgeverschap	7:611. Naast 7:658 is dit artikel bijvoorbeeld van toepassing indien de werknemer schade als gevolg van een verkeersongeval lijdt en het ongeval verband houdt met de werkzaamheden. Goed werkgeverschap gebiedt de werkgever zorg te dragen voor een behoorlijke verzekering van werknemers wier werkzaamheden ertoe kunnen leiden dat zij als bestuurder van een motorvoertuig betrokken raken bij een verkeersongeval.
Kooiker-Nijverdal	Van belang is wat de bestaande verzekeringsmogelijkheden zijn en welke schade (omvang en aard) naar maatschappelijke opvattingen behoort te worden gedekt.
De Werven-Van der Graaf	Hetzelfde geldt voor schade die werknemers lijden als gevolg van een ongeval dat hun overkomt wanneer zij als fietser of voetganger in de uitoefening van hun werkzaamheden aan het verkeer deelnemen.
Woon-/werkverkeer	Valt niet onder de verzekeringsplicht van de werkgever!

Kwalitatieve aansprakelijkheid voor roerende zaken	Artikel 173 1. De bezitter van een roerende zaak waarvan bekend is dat zij, zo zij <u>niet voldoet aan de eisen die men in de gegeven omstandigheden aan de zaak mag stellen</u>, een <u>bijzonder gevaar</u> voor personen of zaken oplevert, is, <u>wanneer dit gevaar zich verwezenlijkt</u>, aansprakelijk, <u>tenzij</u> aansprakelijkheid op grond van de vorige afdeling zou hebben ontbroken indien hij dit gevaar op het tijdstip van ontstaan daarvan zou hebben gekend.
Vereisten	1. De zaak moet gebrekkig zijn 2. De gebrekkige zaak moet een <u>bijzonder gevaar</u> opleveren. Dit betekent: Een niet aan de zaak inherent gevaar. Een gevaarlijke zaak is niet per definitie een gebrekkige zaak! 3. Dit gevaar moet zich verwezenlijken. 4. Het moet bekend zijn dat als het gebrek aanwezig is, dit een bijzonder gevaar oplevert.
Risicoaansprakelijkheid	6:173 houdt een risicoaansprakelijkheid in. De gelaedeerde hoeft niet te bewijzen dat de bezitter wist dat de zaak op het tijdstip van het intreden van de schade gebrekkig was.
Tenzij clausule	Er wordt bekendheid gefingeerd van de bezitter met het gevaar en het gebrek op het moment van het ontstaan van de schade. In die hypothetische situatie wordt getoetst of de bezitter dan omstandigheden (b.v. een rechtvaardigingsgrond) zou kunnen aanvoeren ter afwering van zijn aansprakelijkheid: ● Het gebrek is vlak voor het intreden van de schade ontstaan, zodat het tijdsverloop geen ruimte bood om voorzorgsmaatregelen te nemen. ● Het gebrek is uitsluitend door de schuld van de benadeelde ontstaan.
Stelplicht en bewijslast	In beginsel moet de benadeelde de vereisten voor aansprakelijkheid (jeen gebrek, bijzonder gevaar, verwezenlijking en bekendheid) stellen en bewijzen. In sommige gevallen kan de rechter uitgaan van een vermoeden dat de schade door een bijzonder gevaaropleverend gebrek is veroorzaakt, bijvoorbeeld als de zaak is tenietgegaan.
Productaansprakelijkheid	Afdeling 3: De producent is aansprakelijk voor de schade veroorzaakt door een gebrek in zijn product.
Definitie van product	● Een roerende zaak, ook nadat deze een bestanddeel is gaan vormen van een andere zaak. ● Electriciteit
Bestanddeel	In aanvulling van de goederenrechtelijke definitie vallen hier ook grondstoffen en onderdelen van een product onder.
Gebrekkig product	6:186:

	• Fabricagefout • Constructiefout • Instructiefout
Ontwikkelingsrisico	...
Schade	6:190 beperkt de aansprakelijkheid tot de volgende schade: • Letselschade en overlijdensschade • Immateriële schade (6:106) • Schade aan een zaak welke gewoonlijk voor gebruik of verbruik in de privésfeer is bestemd en door de benadeelde ook hoofdzakelijk in de privésfeer is gebruikt of verbruikt. Deze zaakschade moet minimaal €500 bedragen!
Samenloop	Afdeling 6.3.3. is vaan dwingend recht maar heeft een aanvullend karakter. Een beroep op deze afdeling staat niet in de weg aan een vordering op grond van 6:162 of op een vordering aan een contractuele wederpartij. Echter: Is de producent aansprakelijk ex deze afdeling dan is de verkoper in beginsel niet aansprakelijk (7:24; zie ook de uitzonderingen in dit artikel). Een vordering op basis van 6:173 is uitgesloten zodra afdeling 6.3.3. van toepassing is. De bedoeling hiervan is om aansprakelijkheid richting de producent te kanaliseren. 6:173 komt echter weer in beeld als: • De producent kan aantonen dat het gebrek is ontstaan nadat het product in het verkeer is gebracht. • De schade minder dan €500 bedraagt. Samenloop met 6:174 is wel mogelijk! Eenmaal roerend blijft roerend voor productaansprakelijkheid, ook indien het product door verwerking in een andere zaak onroerend is geworden (goederenrechtelijk gezien).
Verhaal betalende derde	Bij het uitoefenen van verhaalsrechten kan geen gebruik worden gemaakt van de artikelen 6:173-177 en 6:185.

LE 6: Kwalitatieve aansprakelijkheid voor dieren, opstallen en motorrijtuigen

6:174	De bezitter van een opstal is aansprakelijk voor schade veroorzaakt door die opstal.
Openbare weg	Bij openbare wegen rust de aansprakelijkheid op het overheidsorgaan dat moet zorgen dat de de weg in goede staat verkeert.
Bomen	Onder opstal worden kunstmatige gebouwen en werken verstaan die <u>duurzaam</u> met de grond zijn verenigd. Bomen vallen hier dus niet onder! Een verplaatsbare tent ook niet.

Gebrek	Vereiste voor aansprakelijkheid is dat de opstal niet voldoet aan de eisen die men daaraan (veiligheid) in de gegeven omstandigheden mag stellen, waardoor de opstal een gevaar voor personen of zaken oplevert. De schade moet wel door het gebrek zijn ontstaan, en niet rechtstreeks door een van buiten komende oorzaak (brand, bliksem, orkaan).
Gevaar	Ex 6:174 leidt ook een algemeen gevaar (het vallen van een dakpan) tot aansprakelijkheid (vergelijk met het “bijzonder gevaar” concept van 6:173).
Bekendheid met het gebrek	6:174 vereist niet dat de bezitter bekend is met de gebrekkige toestand van zijn opstal en het gevaar dat dit oplevert. Vergelijk wederom met 6:173 die bekendheid met de mogelijkheid van gevaar vereist (indien het gebrek bekend zou zijn).
Tenzij clausule	De bezitter is niet aansprakelijk als hij alle benodigde maatregelen heeft genomen om de gevaarlijke toestand te beëindigen of als het gebrek zo kort voor de schade is ontstaan dat de bezitter redelijkerwijs hiertegen geen maatregelen kon nemen. Echter (zie tekstboek 111): De tenzij tournure ontnemt niet het risicokarakter aan 6:174. Indien de gebruiker maatregelen had kunnen en behoren te nemen die het ontstaan van het gebrek hadden kunnen voorkomen behoort dit tot de risico-sfeer van de aansprakelijke.
Res ipsa loquitur (44)	Indien de opstal is ingestort zal de rechter uitgaan van een vermoeden dat de schade is veroorzaakt door een gebrek in de opstal.
Stelplicht en bewijslast	In beginsel rust de bewijslast dat de opstal gebrekkig is, een gevaar oplevert en dat dit gevaar zich heeft verwezenlijkt, op de benadeelde.
Smeets-gem. Heerlen	Causaal verband tussen ongeval en de gevaarlijke toestand van de weg: Degenen die zich hierop beroept dient te stellen en aannemelijk te maken dat een bepaald, uit die toestand voortvloeiend gevaar zich heeft verwezenlijkt, zonder dat nodig is dat hij ook de precieze toedracht van het ongeval aannemelijk maakt (omkeringsregel).
Veenbroei	Aan degene die zorg voor een gevaarlijk terrein/bouwwerk heeft worden zeer zware eisen gesteld om ongelukken te voorkomen.
Betalende derde/regres	De regresnemer kan bij uitvoering van zijn verhaalsrecht geen gebruik maken van 6:174.
Aansprakelijkheid voor dieren	Artikel 179 De <u>bezitter</u> van een dier is aansprakelijk voor de door het dier aangerichte schade, <u>tenzij</u> aansprakelijkheid op grond van de vorige afdeling zou hebben ontbroken indien hij de gedraging van het dier waardoor de schade werd toegebracht, in zijn macht zou hebben gehad.
Wild	In het wild levende dieren vallen hier dus niet onder.

Eigen energie	De aansprakelijkheid van de bezitter is gebaseerd op het gevaar dat schuilt in de eigen energie van het dier en het onberekenbare element dat in die eigen energie schuilt.
Besmet varken	Vereist is een <u>zelfstandige gedraging</u> van het dier, d.w.z. een gedraging waarbij het dier niet als instrument van de berijder of leider handelt. Schade door het overbrengen van een besmettelijke ziekte op andere dieren valt door het ontbreken van een gedraging niet onder 6:179.
Rechtstreeks	Niet vereist is dat het dier rechtstreeks de schade heeft toegebracht!
Tenzij clausule	Aansprakelijkheid wordt niet gekoppeld aan een <u>gebrek</u> van het dier, maar is toegesneden op het speciale diergevaar. De tenzij-clausule veronderstelt controle op het dier bij het ontstaan van de schade. Gefingeerd wordt een bezitter die de gedraging van het dier bewust zou hebben toegelaten.
Manege Nieuw Amstelland	De bezitter van een paard blijft ook ex 6:179 aansprakelijk indien aan een berijder in het kader van een manegeovereenkomst een paard ter beschikking is gesteld. Wel kan dan sprake zijn van eigen schuld ex 6:101 van de berijder.
Eigen schuld	Wanneer de gelaedeerde een waarschuwingsbord (Pas op, hier waak ik) heeft genegeerd kan dit eigen schuld opleveren. Vergelijk: risicoaanvaarding.
Betalende derde	Let op: Een gesubrogeerde schadeverzekeraar kan ex 6:179 regres nemen op de bezitter van het dier! 6:179 wordt niet gezien als een uitbreiding van het aansprakelijkheidsrecht en is daarom niet in 6:197 opgenomen!
De aansprakelijke persoon	6:180 Medebezitters zijn hoofdelijk aansprakelijk. Op de regel dat de bezitter aansprakelijk is bestaan enkele uitzonderingen: • Indien de zaak onder opschortende voorwaarde is overgedragen (eigendomsvoorbehoud) is de verkrijger van de zaak aansprakelijk. • Indien de zaak in de uitoefening van een bedrijf wordt gebruikt is degene die het bedrijf uitoefent aansprakelijk (6:181). • Wordt de zaak ter beschikking gesteld (b.v. huur of lease) voor gebruik in het bedrijf van een ander dan is die ander aansprakelijk (6:181). • Indien een kind <14 jaar bezitter is van een dier of een gebrekkige roerende zaak, dan is de ouder (of voogd) in zijn plaats aansprakelijk (6:183).
185 WWV	Artikel 185 <u>1.</u> Indien een motorrijtuig waarmee op de weg wordt gereden, betrokken is bij een verkeersongeval waardoor schade wordt toegebracht aan, niet door dat motorrijtuig vervoerde, personen of zaken, is de eigenaar van het motorrijtuig of - indien er een houder van het motorrijtuig is - de houder verplicht om die schade te vergoeden, tenzij aannemelijk is dat het ongeval is te wijten aan overmacht, daaronder begrepen het geval dat het is veroorzaakt door iemand, voor wie onderscheidenlijk de eigenaar of de

	houder niet aansprakelijk is. 2. De eigenaar of houder die het motorrijtuig niet zelf bestuurt, is aansprakelijk voor de gedragingen van degene door wie hij dat motorrijtuig doet of laat rijden. 3. Het eerste en het tweede lid vinden geen toepassing ten aanzien van schade, door een motorrijtuig toegebracht aan loslopende dieren, aan een ander motorrijtuig in beweging of aan personen en zaken die daarmee worden vervoerd. 4. Dit artikel laat onverkort de uit andere wettelijke bepalingen voortvloeiende aansprakelijkheid.
Overmacht	De Hoge Raad heeft het begrip "overmacht" in deze bepaling op de volgende wijze uitgelegd. Er is sprake van overmacht, indien: • De bestuurder foutloos heeft gereden of de fout is niet relevant voor het ongeval; • De fouten van de andere weggebruiker zo onwaarschijnlijk waren dat de bestuurder hiermee geen rekening hoefde te houden. (HR 22 mei 1992, NJ 1992/527 (ABP/Winterthur)). Het betekent dat in de praktijk overmacht niet snel wordt aangenomen.
ABP-Winterthur	De bestuurder van een motorvoertuig kan zich alleen op overmacht beroepen als hem <u>rechtens geen enkel verwijt</u> kan worden gemaakt. Daarbij zijn eventuele fouten van andere weggebruikers alleen van belang indien zij voor de bestuurder van het motorrijtuig zo onwaarschijnlijk waren dat deze bij het bepalen van zijn verkeersgedrag met deze mogelijkheid naar redelijkheid geen rekening behoefde te houden.
Marbeth van Uitregt	Bij aanrijdingen tussen een motorrijtuig en een niet door dat motorrijtuig vervoerd kind <14 jaar, afgezien van opzet of aan opzet grenzende roekeloosheid, moet worden aanvaard dat fouten van het kind die hebben bijgedragen aan de aanrijding voor rekening komen van de bestuurder en voor hem geen overmacht opleveren.
IZA-Vrerink	Andere zwakke verkeersdeelnemers (bejaarden, gehandicapten) kunnen op deze regel geen beroep doen.
Ingrid Kolkman	Eigen schuld van een kind <14 jaar vermindert de schadevergoedingsplicht van de eigenaar of houder van een motorrijtuig uitsluitend wanneer de gedraging van het kind opzet of aan opzet grenzende roekeloosheid terzake van de aanrijding oplevert. Ofewel: Eigen schuld van kinderen <14 jaar kan slechts worden aangenomen in geval van opzet of aan opzet grenzende roekeloosheid.
50% regel - IZA-Vrerink	Is er sprake van een fout van de voetganger of fietser van veertien jaar of ouder (zonder dat er sprake is van opzet of aan opzet grenzende roekeloosheid) dan eist de billijkheid dat bij de verdeling van deze schade over de betrokkenen ten minste 50% van de schade ten laste van het motorrijtuig wordt gebracht wegens de verwezenlijking van het daaraan verbonden gevaar (Betriebsgefahr).

100% regel	Ex Marbeth van Uitregt en Ingrid Kolkman krijgen kinderen <14 jaar (behoudens opzet of aan opzet grenzende roekeloosheid) hun schade volledig vergoed.
Anja Kellenaers	Heeft de gedraging van de automobilist in verhouding tot die van het slachtoffer causaal voor meer dan 50% tot de schade bijgedragen of eist de billijkheid een andere verdeling dan is er plaats van een hogere vergoeding.
Aan opzet grenzende roekeloosheid / P-Noordhollandsche	Hiervoor is vereist bewustheid van het gevaar bij het slachtoffer (donker geklede voetganger die op een donkere weg en niet op het daarnaast gelegen voetpad liep.
Reflexwerking / Saskia Mulder	Indien door een fout van een fietser of voetganger schade wordt toegebracht aan een motorrijtuig, en de eigenaar een vordering ex 6:162 instelt, is art. 185 WW van overeenkomstige toepassing. De eigenaar krijgt zijn schade (zaak- en letselschade) alleen dan volledig vergoed indien de fout van de voetganger/fietser voor hem overmacht oplevert.
Chang-a-Hung-Maalste	De 50% en de 100% regel hebben geen reflexwerking!
Betalende derde	In IZA-Vrerink heeft de HR bepaald dat de in Ingrid Kolkman vastgestelde billijkheidsregel zich niet dient uit te strekken tot de regresrechten van de verzekeraar.
Marloes de Vos (161)	Bovenstaande geldt ook voor de specifieke regels uit de arresten Marbeth van Uitregt en Ingrid Kolkman ten aanzien van kinderen <14 jaar.
Levob-Van den Bos	De causale verdeling is puur een afweging van het gevaarzettend verkeersgedrag.

LE 7: Onrechtmatige overheidsdaad en de aansprakelijkheid van rechtspersonen

Staat-Windmill	De overheid kan geen gebruik maken van een privaatrechtelijke bevoegdheid als dat een onaanvaardbare doorkruising van een publiekrechtelijke regeling zou betekenen. De overheid kan veelal gebruik maken van een publiekrechtelijk middel, zoals de last onder dwangsom of de last onder bestuursdwang: 1. Snijdt de publiekrechtelijke regeling de privaatrechtelijke weg af? Of wordt die toegelaten? 2. Is er sprake van onaanvaardbare doorkruising: a. Aard en strekking van de publiekrechtelijke regeling b. De wijze en mate waarop de belangen van de betrokken burgers worden beschermd c. Of met de publiekrechtelijke weg een identiek resultaat kan worden bereikt.
Beleidsvrijheid	De overheid komt bij het behartigen van het algemeen belang (publieke zorgplicht) een ruime mate van beleidsvrijheid toe die de rechter slechts marginaal mag toetsen.

Gevaarzetting / Bussluis	Is het feitelijk handelen van de overheid als onrechtmatige gevaarzetting aan te merken dan komt de overheid geen ruimere marge van handelen toe dan een natuurlijk persoon of een privaatrechtelijk rechtspersoon.
Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	Het handelen van de overheid dient ook aan de algemene beginselen van behoorlijk bestuur te worden getoetst.
Toerekening	De overheid wordt als een welingelichte deelnemer aan het rechtsverkeer aangemerkt.
Duwbak Linda	...
Van Gogh-Nederweert	Indien een overheidslichaam een onrechtmatige daad pleegt door een beschikking te nemen en te handhaven die naderhand wordt vernietigd wegens strijd met de wet, is daarmee de toerekenbaarheid in beginsel gegeven.
Blaricum-Roozen	Ook indien de overheid op grond van de toenmalige stand van rechtspraak en literatuur niet tot een andere conclusie had kunnen komen is de overheid aansprakelijk indien de gehandhaafde beschikking later wordt vernietigd.
Bouwvergunning	Is een bouwvergunning verleend waartegen, naar de begunstigde weet, bezwaren bestaan en wordt de vergunning later vernietigd, dan komt de geleden schade ingeval begunstigde reeds met bouwen was begonnen ex 6:101 (eigen schuld) niet voor vergoeding in aanmerking. Dit kan eventueel slechts anders zijn indien van de zijde van de overheid het gerechtvaardigd vertrouwen is gewekt dat een ingesteld of nog in te stellen bezwaar of beroep niet tot vernietiging zal leiden.
Toerekening rechtspersoon	Een rechtspersoon kan een onrechtmatige daad plegen en op grond van 6:162 aansprakelijk zijn indien: ● De onrechtmatige daad is gepleegd door een formeel bevoegd orgaan van de rechtspersoon ● De onrechtmatige daad is gepleegd door iemand die niet orgaan is van de rechtspersoon, maar de gedraging in het maatschappelijk verkeer als gedraging van de rechtspersoon heeft te gelden (Kleuterschool Babbel). De onrechtmatig handelende persoon zal zelf ook veelal aansprakelijk zijn ex 6:162.

LE 8: Schadevergoeding: vorm, aard en begroting van de schade

Schade	6:95: Schade: ● Materiële schade (vermogensschade) ○ Persoonsschade ○ Zaauschade ○ Zuivere vermogensschade

	■ Geleden verlies ■ Gederfde winst ■ Redelijke kosten ● Ter vaststelling van schade en aansprakelijkheid ● Incassokosten ● Voorkoming/beperking schade ○ Alleen indien ze redelijkerwijs verantwoord zijn voor concrete schadegevallen. ○ Niet noodzakelijk is dat de maatregelen het beoogde effect hebben. ● Immateriële schade (ander nadeel)
Concrete (subjectieve) schadeberekening	
PTT Kabels	De vergoeding voor een door een onrechtmatige daad veroorzaakte zaakschadiging belooft steeds ten minste het bedrag van de daaruit voortvloeiende waardevermindering.
Abstracte schadeberekening	De omvang van de schade wordt gesteld op het bedrag waarop in het algemeen een soortgelijke schade wordt gewaardeerd, los van de bijzondere omstandigheden. Deze schade is een minimum. Indien wordt aangetoond dat de werkelijke schade hoger is, komt deze voor vergoeding in aanmerking.
Wettelijke rente	
Toepassing abstracte schadeberekening	De HR acht abstracte schadeberekening van toepassing op zaaksbeschadiging. De waardevermindering wordt begroot op de objectieve herstelkosten, ongeacht of de benadeelde tot herstel overgaat of dat hij daartoe overging met inzet van personeel dat hij toch al in dienst had. (PTT-Kabels). Abstracte schadeberekening is in beginsel niet toegestaan, indien herstel niet mogelijk of economisch niet verantwoord is.
Waardevermindering na herstel	Ook na herstel kan nog sprake zijn van waardevermindering.
Schreuder-Van Driesten	Indien ondanks herstel van de beschadiging er sprake is van een waardevermindering heeft de eigenaar recht op vergoeding van die waardevermindering.
Den Haag-Van Schravendijk	Met name bij onroerende zaken kan, afhankelijk van de omstandigheden van het geval (monumentaal pand), herstel ook verantwoord zijn indien de herstelkosten de waardevermindering overtreffen).
Interfood	De koper van zaken met een dagprijs mag in geval van ontbinding wegens tekortkoming van de verkoper kiezen voor abstracte dan wel concrete wijze van schadevaststelling.
Losser-Kruidhof en Wrongful	Voor verpleegkosten en opvoedkosten is de abstracte schadeberekening

birth	toegelaten.
Meerstoel	Concrete schadeberekening is voorgeschreven indien een zaak wordt beschadigd die niet meer als zodanig in gebruik is en in zijn nieuwe functie door de beschadiging geen waardevermindering heeft ondergaan.
Voordeelsverrekening	Artikel 100 Heeft een zelfde gebeurtenis voor de benadeelde naast schade tevens voordeel opgeleverd, dan moet, voor zover dit redelijk is, dit voordeel bij de vaststelling van de te vergoeden schade in rekening worden gebracht.
Voorste Stroom IV	De lagere huur die voortvloeit uit stankoverlast veroorzaakt door de gemeente moet in rekening worden gebracht bij het opmaken van de geleden schade.
Flint-Veldpaus	Op door wanprestatie geleden schade komt <u>niet</u> in mindering het voordeel dat de verkoper, nadat deze schade door hem is geleden, verkrijgt doordat hij het goed na de dag van de wanprestatie weet te verkopen voor een boven de waarde van het goed gelegen prijs, daar <u>dit voordeel geen gevolg is van de wanprestatie</u> .
Schadeverzekering	Betaalt een verzekeraar de schade aan het slachtoffer dan kan het slachtoffer de dader verder niet meer aanspreken. De vordering gaat over op de verzekeraar zodat ook voor de laedens geen voordeel ontstaat.
Sommenverzekering / Derkx-IBC	Wordt bij letselschade een uitkering op grond van een sommenverzekering verkregen dan zal in beginsel geen voordeelsverrekening plaatsvinden.
Schade geleden door derden	Artikel 107 <u>1.</u> Indien iemand ten gevolge van een gebeurtenis waarvoor een ander aansprakelijk is, lichamelijk of geestelijk letsel oploopt, is die ander behalve tot vergoeding van de schade van de gekwetste zelf, ook verplicht tot vergoeding van de kosten die een derde anders dan krachtens een verzekering ten behoeve van de gekwetste heeft gemaakt en die deze laatste, zo hij ze zelf zou hebben gemaakt, van die ander had kunnen vorderen. <u>2.</u> Hij die krachtens het vorige lid door de derde tot schadevergoeding wordt aangesproken kan hetzelfde verweer voeren dat hem jegens de gekwetste ten dienste zou hebben gestaan.
Losser-Kruidhof	Indien de ouders van een ernstig gewond kind op redelijke gronden zelf de noodzakelijke verpleging en verzorging op zich nemen, kan de rechter bij het begroten van de schade abstraheren van de omstandigheid dat die taken niet door professionele, betaalde hulpverleners worden vervuld en dat de ouders jegens het kind geen aanspraak op geldelijke beloning kunnen doen gelden en dat zij in staat zijn die taken te vervullen zonder daardoor inkomsten te derven, mits geen hogere vergoeding ter zake van verpleging en verzorging wordt toegewezen dan het geschatte bedrag van de bespaarde kosten van de professionele hulp.

LE 9: multi-factor benadering

Adequatieleer	Geen causaal verband is aanwezig indien het intreden van de schade niet een typisch gevolg is van de daad.
Toekenning naar redelijkheid	Artikel 98 Voor vergoeding komt slechts in aanmerking schade die in zodanig verband staat met de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid van de schuldenaar berust, dat zij hem, mede gezien de aard van de aansprakelijkheid en van de schade, als een gevolg van deze gebeurtenis kan worden toegerekend.
Multi-factor benadering	1. Aard van de aansprakelijkheid / toerekening bij risicoaansprakelijkheid a. Amercentraleb. Schending van verkeers- of veiligheidsnormen en andere normen (Vader Versluis)2. Aard van de schade a. In beginsel wordt overlijdens- en letselschade eerder toegerekend dan zaakschade, en zaakschade eerder dan vermogensschade. Schade door geleden verlies wordt eerder toegerekend dan gederfde winst.b. De aard van de schade moet ook worden bekeken in relatie tot de aard van de aansprakelijkheid. De vraag is dan of het gaat om schade die geacht kan worden te behoren tot de typische gevolgen van de desbetreffende normschending of gebeurtenis (Amercentrale).c. Letsel- en overlijdensschade worden ruim toegerekend (Renteneurose).d. Een bijzondere gesteldheid kan invloed hebben op de omvang van de schade.3. Voorzienbaarheid van de schade. a. Naarmate de schade meer als gevolg van een gebeurtenis was te voorzien, zal toerekening eerder plaatsvinden.b. Van Hees-Esbeek4. Mate van schuld
Amercentrale	HR oordeelt dat bij schuldaansprakelijkheid eerder het vereiste verband wordt aangenomen dan bij <u>deze vorm van</u> (6:174) risicoaansprakelijkheid. Niet kan worden afgeleid dat dit ook geldt voor de andere vormen van risicoaansprakelijkheid (“deze vorm”). De aard van de schade moet ook worden bekeken in relatie tot de aard van de aansprakelijkheid. De vraag is dan of het gaat om schade die geacht kan worden te behoren tot de typische gevolgen van de desbetreffende normschending of gebeurtenis.
Vader Versluis	De HR maakt een onderscheid tussen schending van verkeers- en veiligheidsnormen aan de ene kant en andersoortige normen. Schending van verkeers- en veiligheidsnormen rechtvaardigen een ruime toerekening van schade. Zie ook: De Heel-Korver en Bussluis

Renteneurose	Bij letselschade strekt de ruime toerekening zich in beginsel ook uit tot de gevolgen van een bijzondere psychische gesteldheid. De laedens moet de gelaedeerde nemen zoals hij hem aantreft. “Bij een onrechtmatige daad die bestaat in het toebrengen van letsel zullen de gevolgen van een door de persoonlijke predispositie van het slachtoffer bepaalde reactie op die daad in het algemeen als een gevolg van de onrechtmatige daad aan de dader moeten worden toegerekend, ook al houdt die reactie mede verband met de neurotische behoefte van het slachtoffer een vergoeding te verkrijgen en ook al zijn die gevolgen daardoor ernstiger en langer van duur dan in de normale lijn der verwachtingen ligt.”
ABP-Stuyverberg	Alleen onder bijzondere omstandigheden, bijvoorbeeld indien het slachtoffer, mede in aanmerking genomen zijn persoonlijkheidsstructuur en privé-moeilijkheden, zich onvoldoende inspant om een bijdrage te leveren aan het herstelproces, kan een geringer gedeelte van de schade worden toegewezen.
Van Hees-Esbeek	In de schade in de keten van causale feiten en/of in de tijd dicht bij de gebeurtenis ligt, zal het causale verband eerder worden aangenomen. Ook: Naarmate het gevolg naar ervaringsregels waarschijnlijker is, is toerekening eerder gerechtvaardigd. Sommige afnemers van elektriciteit hebben bij beschadiging van de elektriciteitskabel recht op vergoeding van hun stagnatieschade (tweedegraadsschade).
Bewijslast	Ex 150 Rv rust de bewijslast betreffende het causale verband in principe op de benadeelde.
Omkeringsregel	Indien door een als een onrechtmatige daad of wanprestatie aan te merken gedraging een specifiek gevaar ter zake van het ontstaan van schade in het leven is geroepen, en dit risico zich vervolgens verwezenlijkt, is daarmee het causaal verband in beginsel gegeven. Deze regel heeft geen betrekking op het vaststellen van de omvang van de schadevergoeding. Zie ook: St. Willibrord-V, Trombose, Smeets-gem. Heerlen
DES-dochters / alternatieve causaliteit	Toepassing van 6:99: Artikel 99 Kan de schade een gevolg zijn van twee of meer gebeurtenissen voor elk waarvan een andere persoon aansprakelijk is, en staat vast dat de schade door ten minste één van deze gebeurtenissen is ontstaan, dan rust de verplichting om de schade te vergoeden op ieder van deze personen, tenzij hij bewijst dat deze niet het gevolg is van een gebeurtenis waarvoor hijzelf aansprakelijk is.

LE 10: Eigen schuld en medeaansprakelijkheid

Eigen schuld	Indien de schade <u>mede</u> aan een gevolg is van een omstandigheid die aan de benadeelde kan worden toegerekend.
Risicoaanvaarding	Risicoaanvaarding wordt door de HR (natraparrest) <u>niet</u> erkend als rechtvaardigingsgrond! Hetgeen men hiermee beoogt te bereiken gaat volledig op in enerzijds de vraag of de gedraging in de gegeven omstandigheden jegens de benadeelde als onrechtmatig kan worden aangemerkt en anderzijds die of aan de benadeelde omstandigheden kunnen worden toegerekend die aanleiding kunnen zijn tot een vervallen van de vergoedingsplicht (6:101).
6:101	Artikel 101 <u>1.</u> Wanneer de schade mede een gevolg is van een omstandigheid die aan de benadeelde kan worden toegerekend, wordt de vergoedingsplicht verminderd door de schade over de benadeelde en de vergoedingsplichtige te verdelen in evenredigheid met de mate waarin de aan ieder toe te rekenen omstandigheden tot de schade hebben bijgedragen, met dien verstande dat een andere verdeling plaatsvindt of de vergoedingsplicht geheel vervalt of in stand blijft, indien de billijkheid dit wegens de uiteenlopende ernst van de gemaakte fouten of andere omstandigheden van het geval eist. <u>2.</u> Betreft de vergoedingsplicht schade, toegebracht aan een zaak die een derde voor de benadeelde in zijn macht had, dan worden bij toepassing van het vorige lid omstandigheden die aan de derde toegerekend kunnen worden, toegerekend aan de benadeelde.
Onrechtmatigheid niet vereist	Onrechtmatigheid aan de zijde van de benadeelde jegens de schadeveroorzaker is niet vereist!
Niet slechts verwijtbaarheid	6:101 is niet beperkt tot schuld in de zin van verwijtbaarheid. Beroep op de eigen schuld van een ontoerekeningsvatbare benadeelde (6:165 lid 1) wel mogelijk.
Eigen risico	Omstandigheden die krachtens verkeersopvattingen voor rekening van de benadeelde komen: • Een onzorgvuldige handelwijze van personen voor wie de benadeelde aansprakelijk is (werknemer, hulppersoon).• Omstandigheden die kunnen worden toegerekend aan degene die een zaak voor de benadeelde in zijn macht heeft.
Relativiteit	In beginsel kan alleen een beroep op eigen schuld worden gedaan indien de geschonden norm strekt ter bescherming tegen het soort schade die de benadeelde heeft geleden. Voorbeeld: Tegen degene wiens auto wordt beschadigd door een afgewaaide dakpan kan geen beroep op eigen schuld worden gedaan omdat hij zijn auto in strijd met de verkeersregels binnen vijf meter van de straathoek heeft geparkeerd!

Causaal verband	Tussen de omstandigheid die aan de benadeelde kan worden toegerekend en de schade moet causaal verband bestaan.
Toerekening	Het leerstuk van de eigen schuld ondervindt de invloed van de ruime toerekening op het terrein van de causaliteit. Voorbeeld: Toerekening van de zaakschade in Bussluis, welke past in de jurisprudentie dat bij schending van verkeers- en veiligheidsnormen een ruime toerekening van de daardoor veroorzaakte schade gerechtvaardigd is.
Kinderen <14 jaar	Een beroep op eigen schuld van kinderen <14 jaar is niet uitgesloten. Maar: De toerekening van eigen gedragingen aan kinderen <14 jaar is in Lars Rurode uitgesloten behoudens opzet en aan opzet grenzende roekeloosheid.
Schadeplichtverdeling	Van de causaliteitsmaatstaf kan worden afgeweken indien de billijkheid dit eist vanwege: 1. De uiteenlopende ernst van de gemaakte fouten. 2. Andere omstandigheden van het geval 3. Ernstig letsel bij het slachtoffer (Stad Rotterdam-Ibrahim)
Aansprakelijkheid van twee of meer personen	Hoofdregeel: Hoofdelijke aansprakelijkheid (6:102). Ieder van hen kan voor het volle pond worden aangesproken. De grondslag voor de aansprakelijkheid is <u>niet</u> van belang!
Onderlinge draagplicht	Op grond van 6:10 zijn de medeaansprakelijken jegens de betaler verplicht bij te dragen voor het gedeelte van de schuld dat hen in de onderlinge verhouding aangaat.
Meerdere aansprakelijken en eigen schuld	6:102 lid 2: De benadeelde kan ieder van de aansprakelijke personen aanspreken voor het gehele bedrag. Voor ieder van de aangesprokenen afzonderlijk wordt dan aan de hand van 6:101 bepaald welk gedeelte door de benadeelde moet worden gedragen.
Proportionele aansprakelijkheid	

LE 11: Persoonsschade en immateriële schade

Persoonsschade	● Letselschade ○ Lichamelijk letsel ○ Geestelijk letsel ■ Shock ■ Overspannenheid ■ Depressie ■ ... ● Overlijdensschade
Vergoeding voor immateriële	Alleen voor de gelaedeerde zelf, op basis van 6:106 lid 1 sub b.

schade	
Schade voor een derde	6:107,107a,108. Niet vereist is dat de laedens ook tegen deze derde onrechtmatig heeft gehandeld!
Affectieschade	Derden hebben geen recht op vergoeding voor hun immateriële schade (zogenaamde affectieschade).
Shockschade	Het is wel mogelijk dat een onrechtmatige gedraging jegens het primaire slachtoffer ook onrechtmatig is jegens een ander (b.v. een familielid) en dat de door het secundaire slachtoffer geleden shockschade voor vergoeding in aanmerking komt (Taxibus). Wel van belang is dat de geestelijk schade in rechte kan worden vastgesteld, wat in zijn algemeenheid een door de psychiatrie erkend ziektebeeld vereist.
Naturistengids	Aantasting in de persoon (6:106) omvat ook een ernstige inbreuk op de persoonlijke levenssfeer.
Druif-Bouw	Bij de begroting van deze vergoeding dient de rechter rekening te houden met alle omstandigheden, in het bijzonder de aard en ernst van het letsel en de gevolgen daarvan voor de betrokkene. De rechter dient daarbij te letten op de bedragen die door Nederlandse rechters in vergelijkbare gevallen zijn toegekend (met inachtneming van de inflatie). De rechter <u>mag</u> letten op de hoogte van de bedragen die in het buitenland worden toegekend. Ontwikkelingen in het buitenland kunnen echter niet beslissend zijn voor de in Nederland toe te kennen bedragen. Bij zijn billijkheidsoordeel is de rechter niet gebonden aan de gewone regels inzake stelplicht en bewijslast.
Verplaatste schade	6:107. Schade die door derden wordt gedragen ten behoeve van het slachtoffer. Kan worden verhaald op de laedens indien de gelaedeerde die schade zou kunnen hebben verhaald indien hij die zelf had gedragen. Voorbeeld: Geneeskundige kosten, bezoekkosten, kosten van een ingeschakelde huishoudelijke hulp. Zie ook: Losser-Kruidhof
Loonschade	6:107a. Regresrecht van de werkgever voor doorbetaald loon tijdens het ziekteverlof. De werkgever wordt niet gesubrogeerd in de rechten van de werknemer! De werkgever kan ex 6:197 ook geen gebruik maken van de daar opgesomde risicoaansprakelijkheden. De werkgever kan de loonschade alleen op een collega-werknemer verhalen indien de schade door opzet of bewuste roekeloosheid van die collega is veroorzaakt. De werkgever heeft ook geen zelfstandig regresrecht op de werknemer die zelf door opzet of bewuste roekeloosheid zijn ziekte of arbeidsongeschiktheid heeft veroorzaakt. Eventueel kan hij wel trachten een verhaal op 7:611 j° 6:74 te baseren.
Civiel plafond	Het maximum wat de werkgever kan verhalen is gekoppeld aan het bedrag wat de gelaedeerde had kunnen verhalen als gederfd loon.

VOA-jurisprudentie	Het civiele plafond (de hypothetische schadevergoeding) wordt bepaald als een bedrag ineens, niet onderworpen aan heffing van loonbelasting en sociale verzekeringspremies. De werkgever kan dus “slechts” aanspraak maken op het netto door hem betaalde loon.
Overlijdensschade	6:108 soms limitatief de personen op die een vordering tot schadevergoeding hebben. Deze vordering komt hen uit eigen hoofde toe. De aangesprokene kan wel dezelfde verweren voeren die hij jegens de overledene had kunnen voeren (eigen schuld, exoneratie).
Schadeposten	• Gederfd levensonderhoud • Kosten van lijkbezorging
Gederfd levensonderhoud	Wordt bepaald aan de hand van wat de overledene feitelijk aan de nabestaanden placht te verstrekken. Daarbij moet rekening worden gehouden met in de toekomst te verwachten omstandigheden (zowel toekomstig inkomen als de behoefte(n) van de nabestaanden). Deze schade heeft een gemengd karakter. Enerzijds is de aansprakelijke verplicht tenminste het bedrag te vergoeden van het krachtens de wet verschuldigde levensonderhoud. Daarnaast heeft de schade een alimentatierechtelijk karakter, wat betekent dat moet worden gekeken naar de behoefte, gerelateerd aan de specifieke situatie van de huishouding.
Philip Morris-X	Beperkt de achterblijvende echtgenoot de schade (opvoeding van minderjarige kinderen) door minder te gaan werken dan dient in beginsel de gehele inkomensschade die deze daardoor lijdt te worden betrokken bij de berekening van de schadevergoedingsplicht.
Bakkum q.q.-Achmea	De omstandigheid dat de overblijvende ouder met een nieuwe partner trouwt of gaat samenleven mag niet in aanmerking worden genomen bij de vaststelling van hetgeen <u>de kinderen</u> behoeven. Dit zou namelijk het onderhoud van die kinderen bij de nieuwe partner leggen in plaats van bij de aansprakelijke persoon.
Kwidima-Raphael (na 1992)	De uitkering van een sommenverzekering kan een rol spelen bij het bepalen van de behoefte van de nabestaanden.
Matiging en limitering van de schadevergoeding	6:109. Rechterlijke matiging komt pas aan de orde nadat aan de hand van 6:95-108 de omvang van de verbintenis tot schadevergoeding is vastgesteld. Matiging mag niet geschieden tot een lager bedrag dan dat waarvoor de aansprakelijke persoon is verzekerd of verplicht was zich te verzekeren.

LE 13: Zaakwaarneming

Zaakwaarneming	Het zich willens en wetens en op redelijke grond inlaten met de behartiging van een anders belang, zonder de bevoegdheid daartoe aan een rechtshandeling of elders in de wet geregelde rechtsverhouding te

	ontlenen.
Zaakwaarneming en publieke plicht	(b.v. 450 Sr) Van zaakwaarneming is alleen dan geen sprake als de verplichting of bevoegdheid wordt ontleend aan een <u>privaatrechtelijke</u> rechtshandeling of rechtsverhouding.
Vereisten voor zaakwaarneming	1. Het moet gaan om het behartigen van andermans belang 2. Willens en wetens 3. Zonder de bevoegdheid daartoe aan een rechtshandeling of elders in de wet geregelde rechtsverhouding te ontleenen 4. Op redelijke grond.
Handelingen	• Feitelijke handelingen • Rechtshandelingen
Eigen belang	Het mede dienen van eigen belang staat niet aan zaakwaarneming in de weg.
Bemoeizucht	Het zich zonder redelijke grond mengen in andermans zaken kan een onrechtmatige daad opleveren!
Verplichtingen zaakwaarnemer	De zaakwaarnemer is verplicht: • De zaakwaarneming voort te zetten • De nodige zorg te betrachten • Rekening en verantwoording af te leggen Niet voldoen aan deze verplichtingen leidt tot onbehoorlijke zaakwaarneming. In dat geval heeft de zaakwaarnemer geen recht op vergoeding en de belanghebbende is dan niet verplicht om de aangegane verbintenissen na te komen.
Goedkeuring	De belanghebbende kan onbehoorlijke zaakwaarneming achter goedkeuren (6:202).
Verplichtingen belanghebbende	• Het vergoeden van de door de zaakwaarnemer geleden schade (6:200 lid 1) ○ Niet vereist is dat het beoogde resultaat bereikt is! ○ De omvang van de verplichting tot schadevergoeding wordt bepaald door 6:95 e.v. ○ Heeft de zaakwaarnemer in de uitoefening van beroep of bedrijf gehandeld dan heeft hij in redelijkheid recht op een vergoeding voor zijn verrichtingen met inachtneming van de prijzen die daarvoor ten tijde van de zaakwaarneming gewoonlijk werden berekend (6:200 lid 2). • Het nakomen van de door de zaakwaarnemer aangegane verbintenissen (6:201). ○ Dit heeft enkel betrekking op verbintenissen die in naam van de belanghebbende zijn aangegaan. De zaakwaarnemer kan ook rechtshandelingen in eigen naam aangaan; voor deze dient hij zich ex 6:200 op de belanghebbende te verhalen.
Retentierecht	De zaakwaarnemer heeft een retentierecht op de zaken van de belanghebbende die hij in verband met de waarneming onder zich heeft.

LE 14: Onverschuldigde betaling; ongerechtvaardigde verrijking

Onverschuldigde betaling	Strekt tot ongedaanmaking van een onder rechtsgrond verrichte prestatie
Ongerechtvaardigde verrijking	Strekt tot vergoeding van schade.
Betaling	(6:203) Ziet op iedere jegens een ander verrichte prestatie.
Rechtsgrond	De betaling moet zonder rechtsgrond hebben plaatsgevonden: 1. Er is nimmer een rechtsgrond geweest.2. De rechtsgrond voor betaling is nietig.3. De rechtsgrond is (met terugwerkende kracht) vervallen. a. Vernietiging wegens dwaling of bedrogb. Ontbinding op grond van onvoorziene omstandigheden.4. Er is betaald aan een andere dan de gerechtigde.5. De betaler betaalt de schuld van een ander.
Pressie	Degene die betaalt hoeft niet in de veronderstelling te verkeren dat hij de betaling verschuldigd was. Als onder druk (b.v. deurwaarder) wordt betaald is er ook sprake van onverschuldigde betaling.
Verbintenis tot terugbetaling	Deze verbintenis uit de wet (6:203) strekt tot het ongedaanmaken van de prestatie.
Inhoud van de prestatie	1. Geven van een goed (6:203 lid 1) a. De betaler is gerechtigd het goed terug te vorderen.b. Is dit niet meer mogelijk dan komt afdeling 6.1.9 in beeld inzake de gevolgen van het niet nakomen van verbintenissen en 6:204-205. i. Eventueel schadevergoeding (6:74)ii. Geen toerekening voor schade toegebracht in de periode dat de schuldenaar met een verplichting tot teruggave geen rekening hoefde te houden.iii. Heeft de ontvanger in de hier bedoelde periode het goed verwaarloosd of vervreemd dan is hij dus niet ex 6:74 gehouden die schade te vergoeden.iv. Is hij echter door de betaling verrijkt dan kan hij wegens ongerechtvaardigde verrijking worden aangesproken tot schadevergoeding.v. Een ontvanger die het goed te kwader trouw heeft aangenomen is zonder ingebrekestelling in verzuim (6:84): 1. Subjectieve zin: "Behoren te weten" is niet voldoende.2. Betaling van een geldsom (6:203 lid 2) a. Recht op teruggave van een gelijk bedrag (duh).b. Financieel onvermogen komt voor het risico van de ontvanger (de schuldenaar).3. Verrichten van een andere prestatie (6:203 lid 3) a. De ontvanger is verplicht de prestatie ongedaan te maken.b. Niet nakoming? i. Ongedaanmaking is naar haar aard mogelijk

	1. Niet nakoming. 6:74 treedt in werking. 2. Schadevergoeding indien de niet-nakoming kan worden toegerekend. 3. 6:204-205 zijn van toepassing. ii. Ongedaanmaking is naar haar aard niet mogelijk. 1. Bijvoorbeeld bij een “niet doen”. 2. Vergoeding van de waarde van de prestatie op ogenblik van ontvangst (6:210) indien a. De ontvanger door de prestatie is verrijkt. b. Het aan de ontvanger is toe te rekenen dat de prestatie is verricht. c. De ontvanger erin had toegestemd een tegenprestatie te verrichten. 3. Indien een prestatie is verricht op grond van een nietige overeenkomst en de prestatie naar haar aard niet ongedaan kan worden gemaakt en ook niet in rechte op geld behoort te worden gewaardeerd dan is een vordering tot ongedaanmaking van de tegenprestatie of van waardevergoeding hiervan uitgesloten (6:211) voor zover deze in strijd met de redelijkheid en billijkheid zou zijn.
Overige verbintenissen	Behalve de verbintenis tot ongedaanmaking kunnen uit onverschuldigde betaling verbintenissen ontstaan die een verplichting op de betaler leggen, bijvoorbeeld afgifte van vruchten aan de ontvanger en vergoeding van kosten die de ontvanger in verband met het gepresteerde heeft gemaakt.
Retentierecht	De ontvanger heeft een retentierecht; hij behoeft het goed niet af te geven zolang de desbetreffende kosten niet zijn vergoed.
Betaling aan een derde	Op grond van 6:32 en 6:34 kan de betaling aan een niet-schuldeiser bevrijdend werken. In dat geval is er geen geval van onverschuldigde betaling. De werkelijke schuldeiser kan zich ex 6:36 verhalen op degene die de betaling zonder recht heeft ontvangen.
Betaling door een derde	(6:30) Wil er sprake zijn van bevrijdende betaling door een derde dan is vereist dat de derde betaalt tot kwijting van de schuldenaar. Aan dit vereiste wordt niet voldaan indien de derde ten onrechte meent zelf schuldenaar te zijn of ingeval de betaling onder druk van de omstandigheden is verricht. Zie ook: 3:35.
Vertegenwoordiger	Een vertegenwoordiger is geen derde!
Vereisten voor ongerechtvaardigde verrijking	1. Verrijking; iedere toevoeging aan een vermogen a. Het voorkomen van nadeel kan een verrijking opleveren b. Objectieve toetsing (vergelijking voor/na de gebeurtenis) 2. Verarming van een ander 3. Een verband tussen de verrijking/verarming a. Kan ook via een derde verlopen; geen rechtstreeks verband nodig. 4. Ongerechtvaardigde verrijking a. Verrijking is niet ongerechtvaardigd indien zij het gevolg is

	van een rechtshandeling.
Verbintenis tot schadevergoeding	Indien iemand ten koste van een ander ongerechtvaardigd is verrijkt dan is hij verplicht de schade van de verarmde te vergoeden. Er is dus geen verplichting tot ongedaanmaking!
Omvang van de schadevergoeding	1. Omvang van de verrijking 2. Omvang van de verarming 3. Slechts voor zover dit redelijk is a. Dit vereiste waakt ertegen dat degene aan wie een verrijking is opgedrongen tot het betalen van een schadevergoeding wordt verplicht!
Vaststelling van de schade	Ex tunc, tenzij (6:212 lid 2 en 3): • Voor zover de verrijking is verminderd als een gevolg van een omstandigheid die niet aan de verrijkte kan worden toegerekend blijft zij buiten beschouwing. • Is de verrijking verminderd in de periode waarin de verrijkte redelijkerwijze met een verplichting tot vergoeding van de schade geen rekening behoefde te houden dan wordt hem dit niet toegerekend.
Schadevergoedingsverbintenis	Afdeling 6.1.10 is van toepassing. Dit betekent onder meer dat de schadevergoeding ook kan bestaan uit teruggave van een goed o.i.d.
Samenloop	6:212 beoogt om de schade van de verarmde te vergoeden, en is dus niet gericht op ongedaanmaking van de verarmende handeling. Het feit dat ook op een andere rechtsgrond een vordering kan worden ingesteld sluit een actie op grond van ongerechtvaardigde verrijking niet uit. De mogelijkheid van samenloop is van praktisch belang indien de vordering op andere gronden slaagt maar slechts tot gedeeltelijke schadevergoeding leidt. De resterende schade kan dan via een actie op grond van ongerechtvaardigde verrijking worden verkregen.

LE 15: Verjaring en verval

Verjaring	Zwakke werking: Na het verstrijken blijft er een natuurlijke verbintenis over. Op verjaringstermijnen moet een beroep worden gedaan. Van verjaring of verjaringstermijnen kan afstand worden gedaan (3:322).
Verval	Sterke werking: Het recht of de bevoegdheid gaat teniet. Verval wordt door de rechter ambtshalve toegepast. Vervaltermijnen kennen geen stuiting of verlenging. Van verval of vervaltermijnen kan geen afstand worden gedaan, van verjaring wel. Let op: Dit geldt alleen voor wettelijke vervaltermijnen. Op contractuele vervaltermijnen moet de schuldenaar een beroep doen!
Rechtsverwerking en Bos-Provincial	Twee gronden voor rechtsverwerking: 1. De schuldeiser wekt bij de schuldenaar het gerechtvaardigd vertrouwen dan hij zijn aanspraak niet meer geldend zal maken.

	2. De positie van de schuldenaar wordt onredelijk benadeeld of verzaamd als de schuldeiser zijn aanspraak alsnog geldend zou maken.
Verjaring van rechtsvordering tot schadevergoeding	Uitgangspunt: Termijn van vijf jaar die begint te lopen zodra de benadeelde bekend is geworden met zowel de schade als de aansprakelijke persoon (3:310).
S-Academisch Ziekenhuis VU	De korte verjaringstermijn staat niet alleen in het teken van de rechtszekerheid maar ook in die van de billijkheid. De korte termijn gaat daarom eerst lopen op de dag na die waarop de benadeelde <u>daadwerkelijk</u> in staat is een rechtsvordering tot vergoeding van de schade in te stellen.
Lange termijn	De vordering verjaart in ieder geval door verloop van twintig jaren na de schadeveroorzakende gebeurtenis (3:310). In geval van veroorzakers van milieuschade en schade door gevaarlijke stoffen geldt een termijn van dertig jaar.
Van Hese-Schelde	In uitzonderlijke gevallen (asbest, mesothelioom) kan desondanks de termijn van twintig jaren worden verlengd.

Overige jurisprudentie

Quint-Te Poel	Verplichtingen die passen in het stelsel van de wet en aansluiten bij wel in de wet geregelde gevallen kunnen ook als verbintenissen worden aangemerkt.
Jeffrey	Een zuiver emotioneel belang is niet genoeg om een verklaring voor recht te vorderen.

Antwoordmodellen

- Productaansprakelijkheid
 - 6:185 staat naast 6:162.
 - De vereisten voor aansprakelijkheid verschillen
 - Met name toerekenbaarheid; 6:185 is een risicoaansprakelijkheid
 - De verjaringstermijnen verschillen (3 versus 5 jaar)
 - Voor 6:185
 - Product moet gebrekkig zijn
 - Schade:
 - Schade door dood of lichamelijk letsel (inclusief immateriële schade), zaakschade
 - Franchise €500
 - Niet de schade van het verloren gegane product (transactieschade)!
 - Aansprakelijkheid van de verkoper
 - Vervalt in geval van aansprakelijkheid van de producent (7:24)
 - Wel voor de transactieschade!
- Verkeersschade

- Overmacht: ABP-Winterthur; alleen als de dader rechtens geen enkel verwijt kan worden gemaakt. Dader heeft rekening te houden met waarneembare fouten van andere weggebruikers.
- Risicoaanvaarding: Natraparrest.
- Schade:
 - 6:98
 - Bij schending van verkeers- en veiligheidsnormen: Ruime toerekening
 - Ziekenhuis De Heel-Korver
 - Uitblijven van genezing: Renteneurose
 - De laedens heeft de gelaedeerde te nemen zo hij hem aantreft
 - Persoonlijkheidsstructuur is geen bijzonder omstandigheid
 - Vergoeding van de tijd van de ouders voor verpleging: Losser-Kruidhof
 - 6:101
 - Beroep op eigen schuld
 - Kind <14 jaar: Lars Rurode, Marbeth van Uitregt: 100% regel
 - >14 jaar: IZA-Vrerink, Anja Kellenaers, 50% regel
- Wettelijke rente
 - Verbintenis tot betaling van een geldsom: 6:119
 - Wettelijke rente over de tijd dat de debiteur in verzuim is geweest (6:82)
 - Bij een onrechtmatige daad treedt verzuim in zonder ingebrekestelling (6:83)
 - Bij zaaksbeschadiging:
 - Concrete berekening: Wettelijke rente vanaf het moment dat de benadeelde zelf het bedrag heeft moeten betalen aan de reparateur
 - Abstract berekening: Opeisbaarheid op het ogenblik dat waarop het schadetoebrengeende feit zich heeft voorgedaan.
 - Anders: wettelijke rente vanaf het moment dat de schade is geleden.
- Lijkbezorgingskosten
 - 6:108
 - Kosten moeten in overeenstemming zijn met de omstandigheden van het slachtoffer
 - Eigen schuld en andere verweren toepassen!
- Schadeomvang
 - 6:98, 6:101 en 6:106
 - Amercentrale: Toerekening bij schuldaansprakelijkheid eerder dan bij risicoaansprakelijkheid. Ook of de schade een typisch gevolg is van de gebeurtenis. Bij een uitzonderlijke schade wordt het verband van 6:98 minder snel aangenomen. Echter, Amercentrale ging over 6:174!
 - Nadruk kan ook worden gelegd op de aard van de schade. Brunner: overlijdens- en letselschade wordt eerder toegerekend dan zaakschade, en zaakschade eerder dan zuivere vermogensschade.
 - Beroep op eigen schuld. Causale verdeling is een feitelijke vraag.
 - Kan nog een billijkheidscorrectie plaatsvinden
 - Bewusteloosheid: Coma (arrest). Gederfde kans om van het leven te genieten.
 - Immateriële schade: Druif-Bouw: Letten op alle omstandigheden van het geval, andere rechterlijke uitspraken, eventueel in het buitenland (althoewel die niet beslissend zijn).
- Overlijdensschade: Levensonderhoud
 - 6:108 eerste lid
 - Sommenverzekering is van invloed op bepalen behoefte
 - Schade:
 - Gederfd levensonderhoud
 - Schade doordat na het overlijden op andere wijze in het huishouden moet worden voorzien
 - Opvoeding, huishoudelijke taken
 - Inkomensschade doordat achterblijvende echtgenoot minder gaat werken om deze taken te verrichten
 - Shockschade: Taxibus, vereist een in de psychiatrie erkend ziektebeeld en hoe directer de exposure hoe waarschijnlijker het is dat dit wordt toegekend.
 - Geen affectieschade
 - Eigen schuld verweren zijn toegestaan.
- Gevaarzetting

- Alle eisen van 6:162
- Schending van een veiligheidsnorm: Kelderluikcriteria
- Jansen-Jansen en Werink-Hudepohl: Het feit dat de schade ontstaan is, is op zich geen indicatie dat de schadeveroorzakende gedraging onrechtmatig is.
-